

Istungidokument

**B9-0306/2021 }
B9-0307/2021 }
B9-0309/2021 }
B9-0311/2021 } RC1**

7.6.2021

RESOLUTSIOONI ÜHISETTEPANEK

vastavalt kodukorra artikli 132 lõigetele 2 ja 4

millega asendatakse järgmised resolutsiooni ettepanekud:

B9-0306/2021 (S&D)

B9-0307/2021 (Verts/ALE)

B9-0309/2021 (PPE)

B9-0311/2021 (Renew)

ülemaailmse koroonakriisiga toimetuleku ja WTO TRIPS-lepingust erandi tegemise mõju kohta COVID-19 vaktsiinidele, ravile, varustusele ja tootmisvõimsusele arengumaades (2021/2692(RSP))

Sven Simon

fraktsiooni PPE nimel

Iratxe García Pérez, Kathleen Van Brempt, Marek Belka, Helène Fritzon

fraktsiooni S&D nimel

Samira Rafaela, Petras Auštrevičius, Stéphane Bijoux, Vlad-Marius Botoș,

Olivier Chastel, Nicola Danti, Claudia Gamon, Charles Goerens, Klemen

Grošelj, Javier Nart, Michal Šimečka, Nicolae Ștefănuță, Irène Tolleret,

Véronique Trillet-Lenoir, Marie-Pierre Vedrenne, Chrysoula

Zacharopoulou

RC\1233620ET.docx

PE692.580v01-00 }

PE694.416v01-00 }

PE694.418v01-00 }

PE694.420v01-00 } RC1

fraktsiooni Renew nimel
Sara Matthieu
fraktsiooni Verts/ALE nimel
Tiziana Beghin, Helmut Scholz

Euroopa Parlamendi resolutsioon ülemaailmse koroonakriisiga toimetuleku ja WTO TRIPS-lepingust erandi tegemise mõju kohta COVID-19 vaktsiinidele, ravile, varustusele ja tootmisvõimsusele arengumaades (2021/2692(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingut (TRIPS), eelkõige selle artiklit 31a,
- võttes arvesse 14. novembri 2001. aasta Doha deklaratsiooni TRIPS-lepingu ja rahvatervise kohta,
- võttes arvesse WTO intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide nõukogu 6. novembri 2015. aasta otsust WTOsse kuuluvate vähim arenenud riikide suhtes kohaldatava erandi pikendamise kohta, millega nad vabastatakse TRIPS-lepingu farmaatsiatooteid käsitlevate sätete rakendamisest,
- võttes arvesse India ja Lõuna-Aafrika 2. oktoobri 2020. aasta teatist, milles taotleti erandit teatavatest TRIPS-lepingu sätetest COVID-19 ennetamiseks, selle leviku tõkestamiseks ja viiruse põhjustatud haiguse raviks ning mille kaastoetajateks olid Svaasimaa, Keenia, Mosambiik ja Pakistan ning millele on poolehoidu väljendanud veel 100 riiki,
- võttes arvesse 62 WTO liikme poolt 21. mail 2021 esitatud muudetud ettepanekut TRIPS-lepingu sätetest erandi tegemise kohta,
- võttes arvesse 243 kodanikuühiskonna organisatsiooni 13. aprilli 2021. aasta avalikku kirja WTO peadirektorile, milles käsitletakse COVID-19 pandeemias vajalike meditsiinitoodete, eelkõige vaktsiinide ebapiisava pakkumise ja nende ebavõrdse kättesaadavusega seotud ülemaailmsete probleemide lahendamist,
- võttes arvesse USA kaubandusesindaja 5. mai 2021. aasta avaldust, milles ta väljendas TRIPS-lepingust ajutise erandi tegemisele toetust,
- võttes arvesse Costa Rica Vabariigi presidendi ja Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) peadirektori 27. mai 2021. aasta avalikku kirja, milles kutsutakse taas kõiki WHO liikmesriike üles aktiivselt toetama COVID-19 tehnoloogiale juurdepääsu ühisreservi (C-TAP),
- võttes arvesse 21. mail 2021. aastal toimunud ülemaailmsel tervisetemalisel tippkohtumisel vastu võetud Rooma deklaratsiooni,
- võttes arvesse WHO peadirektori, WTO peadirektori, Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) tegevdirektori ja Maailmapanga Grupi esimehe 31. mai 2021. aasta kirja, milles kutsutakse üles võtma uusi kohustusi vaktsiinide võrdse kättesaadavuse tagamiseks ja pandeemiast ülesaamiseks,

- võttes arvesse WTO ja WHO peadirektorite 20. aprilli 2020. aasta ühisavaldust, millega toetatakse jõupingutusi elutähtsate meditsiinitarvete ning muude toodete ja teenuste tavapärase piiriülese liikumise tagamiseks,
 - võttes arvesse ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja kestliku arengu eesmäärke,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõikeid 2 ja 4,
- A. arvestades, et pandeemia jooksul on tuvastatud ligikaudu 172 000 000 COVID-19 juhtumit, mille tagajärjel on kogu maailmas elu kaotanud üle 3 700 000 inimese ning miljonid inimesed on pidanud taluma enneolematuid kannatusi ja raskusi ning on kaotanud sissetuleku; arvestades, et 10 % patsientidest kannatab pikaajalise COVIDi käes ning see on põhjustanud töökohtade kaotust, vaesust ja suurt sotsiaal-majanduslikku haavatavust;
- B. arvestades, et ülemaailmse koroonapandeemia tõttu on vaktsiinide, diagnostika, ravimite ja varustuse tootmise ja levitamise jaoks vaja ülemaailmset strateegiat; arvestades, et pandeemiaga seotud tervishoiuprobleemide lahendamiseks on vaja terviklikku teadus- ja faktipõhist lähenemisviisi;
- C. arvestades, et on oluline tagada madalate ja keskmiste tuludega riikide kõige haavatavamate elanikkonnarühmade vaktsineerimine taskukohase hinnaga; arvestades, et mRNA-põhised vaktsiinid on osutunud kõige tõhusamateks, kuid ka kõige kallimateks turul olevateks vaktsiinideks;
- D. arvestades, et alates 2021. aasta juunist on kogu maailmas manustatud ligikaudu 1,6 miljardit vaktsiinidoosi, millest valdav enamik on manustatud tööstusriikides ja vaktsiine tootvates riikides; arvestades, et ainult 0,3 % kogu maailmas manustatud vaktsiinidoosidest on inimesteni jõudnud 29 kõige vaesemas riigis, kus elab ligikaudu 9 % maailma elanikkonnast; arvestades, et IMFi hinnangul võib maailma SKP suureneeda vaktsiinitarnete kiirenemise korral 7 triljoni euro võrra, juhul kui viiruse levikut suudetakse kontrolli all hoida; arvestades, et EL on jaotanud oma liikmesriikidele üle 260 miljoni vaktsiinidoosi ja ekspordinud kolmandatesse riikidesse üle 226 miljoni vaktsiiniannuse, aga neist ainult 10 % on suunatud vähim arenenud riikidesse;
- E. arvestades, et juurde on tekkimas uusi murettekitavaid COVID-19 variante, mis on nakkavamad, surmavamad ja vaktsiinide suhtes resistentsemad ning mille puhul võib vaja minna täiendavaid vaktsiiniannuseid, see aga suurendab nõudlust kaugelt üle algsest prognoositud 11 miljardi vajaliku doosi; arvestades, et ülemaailmse vaktsineerituse saavutamiseks on oluline tootmist suurendada; arvestades, et vaktsiinitootmise suurendamine on ülemaailmne prioriteet; arvestades, et proteksionistlikud meetmed ja mittetariifsed kaubandustõkked ei tohi takistada tooraine üleilmsete tarneahelate toimimist; arvestades, et enamik riike, kus vaktsiine toodetakse, on kahjuks kehtestanud vaktsiinidele ja nende koostisosadele ekspordikeelu, mis pärsib ülemaailmse tootmise kasvu ja põhjustab tarneahelates kitsaskohti;
- F. arvestades, et teadus- ja arendustegevusse, kliinilistesse uuringutesse ja hangetesse on

investeeritud suur hulk avaliku ja erasektori vahendeid ja ressursse, et töötada vaktsiinid ja COVID-19 ravimid välja avatud ja kättesaadaval viisil; arvestades, et avaliku ja erasektori teadus- ja tervishoiuasutused, eesliinitöötajad, teadlased ja patsiendid on kõik kogunud viiruse kohta teavet, mida ravimiettevõtte on kasutanud;

- G. arvestades, et vabatahtlikud litsentsid peaksid olema kõige tõhusam vahend tootmise laiendamise ja oskusteabe jagamise hõlbustamiseks; arvestades, et ükski eraettevõtte ei ole osalenud COVID-19 tehnoloogiale juurdepääsu ühisreservi (C-TAP) algatuses, millega kutsutakse ravimiettevõtteid üles seadma sihiks läbipaistva ja ülemaailmse vabatahtliku lihtlitsentsimise; arvestades, et WHO andmetel on 19 tootjat enam kui kümnest Aafrika, Aasia ja Ladina-Ameerika riigist väljendanud soovi mRNA vaktsiinide tootmist suurendada; arvestades, et praegu kasutatakse COVID-19 vastaste vaktsiinide tootmiseks ainult 40 % maailma tootmisvõimsusest;
- H. arvestades, et paljud väikese või olematu tootmisvõimsusega arengumaad seisavad endiselt silmitsi märkimisväärse poliitilise surve ja õiguslike raskustega, mis ei lase neil kasutada TRIPS-lepingus ette nähtud paindlikkuse võimalusi, eelkõige artiklit 31a, ning pika ja koormava ravimite impordi- ja ekspordiprotsessiga;
- I. arvestades, et patendid ja muud intellektuaalomandi kaitse vahendid pakuvad kaitset ettevõtlusriskide eest ning et mitmepoolne intellektuaalomandiõiguste õigusraamistik pakub stiimuleid, mis on tulevasteks pandeemiateks valmisoleku seisukohalt üliolulised;
- J. arvestades, et enneolematu ja murettekitava epidemioloogilise olukorra tõttu Indias kehtestas India valitsus vaktsiinide ekspordikeelu, mis põhjustab häireid ka ülemaailmses varustamises ja COVAXi mehhanismis; arvestades, et EL on COVAXi mehhanismi peamine panustaja; arvestades, et EL on Euroopa tiimi (Team Europe) raames lubanud annetada 2021. aasta lõpuks madalate ja keskmiste tuludega riikidele veel 100 miljonit vaktsiinidoosi;
- K. arvestades, et arengumaade tarneahelaid tuleb parandada; arvestades, et kohaliku tootmise laienemine, elanikkonna teadlikkuse kasv ja suurem abi vaktsiini levitamiseks arengumaades võib suurendada vaktsineeritud inimeste arvu kogu maailmas; arvestades, et murettekitav 18,5 miljardi USA dollari suurune rahastamispuudujääk seoses COVID-19 tõrje vahenditele juurdepääsu raamistikuga „ACT Accelerator“ ei ole kuskile kadunud;
- L. arvestades, et ELi peamine ülesanne peaks olema vaktsiinide, diagnostika, ravimite ja muude meditsiinitarvete võrdse ülemaailmse kättesaadavuse tagamine, hoides tarneahelad kõiki võimalusi kasutades avatuna;
- M. arvestades, et vähim arenenud riikidele tehti juba ravimite puhul 1. jaanuarini 2033 kehtiv erand TRIPS-lepingu sätete rakendamisest ja 1. juulini 2021 kehtiv erand, mille pikendamine on praegu arutamisel ja millega vabastatakse vähim arenenud riigid kõigist TRIPS-lepingu kohustustest, välja arvatud artiklid 3, 4 ja 5;
- 1. väljendab suurt muret pandeemia jätkumise pärast, eelkõige madalate ja keskmiste tuludega riikides; tuletab meelde, et pandeemia ei ole veel läbi ja vaja on välja töötada uued vaktsiinid viirusemutatsioonide vastu; rõhutab, et rahvusvaheline kogukond peab

tegema pandeemia kontrolli alla saamiseks kõik endast oleneva, ja toonitab, et erakorraline olukord nõuab erakorralisi lahendusi; rõhutab, et vaja on terviklikku lähenemisviisi ning esmatähtsaks tuleb pidada COVID-19 pandeemia tingimustes vajalike tervisetoodete kättesaadavust ja taskukohasust, vaktsiinitootmise suurendamist ja tootmisvõimekuse loomist kõikjal maailmas;

2. rõhutab, et selleks, et vaktsineerida 70 % maailma rahvastikust, on vaja 11 miljardit vaktsiinidoosi, kuid vajalikust kogusest on toodetud ainult murdosa; märgib, et ülejääkide annetamislubadustest ei piisa; tuletab meelde, et COVAXil on Indiat tabanud haiguspuhangu tõttu saamata 190 miljonit vaktsiinidoosi ning tarne-eesmärgid jäävad lähemas tulevikus täitmata; märgib, et EL on COVAXi mehhanismi oluline rahastaja ja vaktsiinide jagaja, kusjuures toetust antakse nii COVAXi raames kui ka kahepoolselt; nõuab siiski, et EL ja selle partnerid suurendaksid oma rahalist ja mitterahalist osalust COVAXis märkimisväärselt; peab seetõttu kiiduväärseks teatavate vaktsiinitootjate lubadust tarnida 1,3 miljardit doosi tootjahinnaga või odavalt ning Euroopa tiimi lubadust annetada aasta lõpuks madalate ja keskmiste tuludega riikidele 100 miljonit vaktsiiniannust; tuletab meelde, et ELi liikmesriikidel jääb 2021. aastal üle hinnanguliselt vähemalt 400 miljonit vaktsiinidoosi; peab samuti kiiduväärseks, et ELi elanikkonnakaitse mehhanismist toetatakse vaktsiinide ja lisamaterjali kohaletoimetamist; rõhutab, et COVAXi varustamine peab olema prioriteet; peab kahetsusväärseks, et Ühendkuningriik ja USA püüavad luua kasutamata vaktsiinidooside teistele tööstusriikidele müümiseks edasimüügiturgu;
3. rõhutab, et ülemaailmne reageerimine tervisealastele hädaolukordadele peaks hõlmama ühelt poolt vajaduspõhist tegelemist nõudlusega, pakkudes ühisrahastust ja tehes ülemaailmselt koordineeritud eeloste, ning teiselt poolt peaks see hõlmama pakkumispoolset strateegiat tootmisvõimekuse suurendamiseks kogu väärtusahelas; on seisukohal, et selleks, et vaktsiinid jõuaksid kõikjale, on vaja ülemaailmset vaktsiinitootmist suurendada, varustamist paremini koordineerida ning vaktsiinide väärtusahelaid tugevdada, mitmekesistada ja vastupidavamaks muuta; nõuab tungivaltp, et komisjon teeks vaktsiine tootvate riikidega koostööd, et kõrvaldada kiiresti eksporditõkked ja võtta komisjoni ekspordilubade mehhanismi asemel kasutusele ekspordi läbipaistvuse nõuded; nõuab õigeaegset ja täielikku juurdepääsu asjakohastele andmetele; kutsub USA-d ja Ühendkuningriiki üles kaotama viivitamatult vaktsiinide ja nende valmistamiseks vajalike toorainete ekspordikeelu;
4. rõhutab, et pikemas perspektiivis on selge, et ülemaailmsele nõudlusele vastamiseks tuleb vaktsiinitootmist maailmas kiiresti suurendada ja seetõttu tuleb investeerida arenguriikide tootmisvõimekusse, et võimaldada neil ise oma vajadusi katta; märgib, et selleks on vaja tehnoloogiat ja oskusteavet tõhusalt edasi anda; märgib, et selle saavutamiseks on kõige olulisem pakkuda stiimuleid vabatahtlike litsentsilepingute sõlmimiseks ning vabatahtlikuks tehnoloogia ja oskusteabe jagamiseks riikidega, kus on vaktsiinitööstus juba olemas;
5. rõhutab vajadust edendada tootmisvõimekust ka Aafrikas ning väljendab suurt heameelt Euroopa tiimi lubaduse üle toetada ühe miljardi euroga algatust, mille eesmärk on parandada vaktsiinide, ravimite ja tervisetehnoloogia tootmist ja kättesaadavust; rõhutab ka farmaatsiatoodete jaoks sobiva reguleeriva raamistiku tähtsust; rõhutab, et EL peab

investeerima piirkondlikesse jaotuskeskustesse, eelkõige Aafrikas, ja toetama Aafrika Ravimiameti loomist; kutsub sellega seoses üles toetama kohalikke loaandmisasutusi, kvalifitseeritud meditsiinitöötajate ja tehnikute vaktsineerima õpetamist, vaktsiinide jaotusahelaid ning tegelemist selliste probleemidega nagu külmtaristu, geograafiline ja sotsiaal-majanduslik juurdepääsetavus ja vaktsiinikõhklus;

6. kinnitab, et toetab WHO COVID-19 tehnoloogiale juurdepääsu ühisreservi algatust (C-TAP) ja mRNA-põhise vaktsiinitehnoloogia jagamiskeskust; peab kahetsusväärseks, et ravimitootjad on otsustanud seni C-TAPi algatusest kõrvale jääda; nõuab tungivalt, et komisjon motiveeriks ravimitootjaid oma tehnoloogiat ja oskusteavet C-TAPi kaudu jagama ning lisaks ELi järgmistesse eelostulepingutesse sätteid, mis puudutavad tehnoloogia jagamise partnerlusi kolmandate osapoolte ja eriti arenguriikidega; nõuab tungivalt, et komisjon kasutaks järgmise põlvkonna COVID-19 vaktsiinilepingute üle peetavatel läbirääkimistel täiel määral oma mõjuvõimu, et veenda vaktsiiniarendajaid jagama oma tehnoloogiat odavalt madalate ja keskmiste tuludega riikidega;
7. nõuab, et EL tagaks tulevaste eelostulepingute täieliku avalikustamise, eelkõige mis puutub järgmise põlvkonna vaktsiinidesse; nõuab, et EL võtaks kasutusele sätteid, mis puudutavad ülemaailmset lihtlitsentsimist, ärisaladust, ärisaladusena käsitletavat teavet ja tehnosiiret, ning nõuaks tarnijatelt läbipaistvust, sh toodete kulude–tulude analüüsi; rõhutab, et läbipaistvusnõuded ei tohiks takistada komisjoni tegutsemast vajaduse korral konkureeriva pakkujana; kordab, et COVID-19 vaktsiinilepingute läbirääkimised peavad olema ülimalt läbipaistvad ning muu hulgas tuleks sellel eesmärgil lepingutega seotud otsustusprotsessidesse vahetult kaasata Euroopa Parlamendi liikmeid (vaktsiinidega tegeleva kontaktrühma kaudu); eeldab, et Euroopa Parlamendile esitatakse korrapäraselt põhjalikud ja täpsed analüüsid vaktsiinide tootmise, impordi ja ekspordi kohta ning vastavad prognoosid, sh teave ELi ekspordi sihtriikide ning imporditud vaktsiinide ja nende koostisosade päritoluriikide kohta;
8. märgib, et kogu maailma vaktsiinidega paremini varustamise jaoks on oluline lihtsustada kaubandust ja leevendada ekspordipiiranguid, laiendada tootmist (sealhulgas vaktsiinitootjate ja arendajate võetavate kohustuste kaudu) ning muuta TRIPS-lepingu kohaseid sundlitsentsimist käsitlevaid võimalusi; peab kiiduväärseks WTO peadirektori jõupingutusi liikmete dialoogipõhise lahenduse poole suunamisel; võtab teadmiseks, et Euroopa Liit esitas WTO üldnõukogule ja intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide nõukogule teatised COVID-19 kriisis vajalike kiireloomuliste kaubanduspoliitika meetmete kohta ning nendes käsitletakse kolme vastastikku täiendavat eesmärki, sh kaubanduse lihtsustamine, ekspordipiirangute leevendamine ja tootmise laiendamine; soovib, et komisjon pingutaks rohkem, et WTO kaubanduse ja tervishoiu algatus saaks valmis 2021. aasta novembris toimuvaks WTO ministrite 12. konverentsiks; nõuab lisaks, et WTO ministrite 12. konverentsil loodaks uus kaubandus- ja tervishoiukomitee, mis teeks pandeemiast järelused, esitaks ettepanekud WTO tegevuse tõhustamiseks rahvusvaheliste tervishoiukriiside ajal ning valmistaks ette pandeemiaid käsitleva rahvusvahelise lepingu kaubandussamba, mis võimaldaks lahendada näiteks tõrked tarneahelates, suurendada tootmisvõimekust, võidelda hinnaspekulatsioonide vastu ja vaadata saadud õppetundide valguses läbi WTO õigusraamistiku;

9. toonitab, et EL peaks teistele eeskujuks olema ning jätkuvalt osalema vaktsiinide jagamise, koordineerimise ja mitmeaastase kavandamise valdkonnas tehtavates mitmepoolsetes ja ülemaailmsetes jõupingutustes intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide nõukogu 8. juuni ja 14. oktoobri 2021. aasta koosolekutel, G7 riikide 11.–13. juuni 2021. aasta tippkohtumisel, G20 2021. aasta tippkohtumisel, ELi-USA 2021. aasta tippkohtumisel, ÜRO 2021. aasta Peaassambleel, maailma 2021. aasta terviseassambleel, WTO ministrite 12. konverentsil ja ka edaspidi;
10. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa välisteenistusele, Maailma Terviseorganisatsiooni peadirektorile, Maailma Kaubandusorganisatsiooni peadirektorile, G20 riikide valitsustele, Rahvusvahelisele Valuutafondile, Maailmapangale, ÜRO peasekretärile ja ÜRO Peaassamblee liikmetele.